

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJĄ

2022 m. liepos 5 d. Nr. 4D-2021/2-1499
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierės gavo X (toliau vadinama – Pareiškėja) vardu Advokatų profesinės bendrijos „C“ advokato Y pateiktą skundą dėl valstybės / savivaldybių institucijų tarnautojų netinkamų veiksmų, sprendžiant klausimus, susijusius su susidariusia padėtimi teritorijoje, kurią kerta bendra Alytaus rajono ir Trakų rajono savivaldybių administracinė riba.

2. Pareiškėja skunde rašė:

2.1. Nuo 1968 m. ji gyvena name (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1968), ..., Trakų r. sav. Pareiškėjos namų ūkyje šalia gyvenamojo namo yra ir kiti pastatai: sandėlis (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1968), malkinė (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1968), tvartas (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1968), tvartas (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1968), daržinė (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1978), vištidė (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1986), lauko virtuvė (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1986), inžineriniai kiemo statiniai (unikalus Nr.: ..., statybos pabaigos metai – 1961).

2015 metais inicijavus žemės sklypo formavimo procesą, paaiškėjo, kad dėl valstybės / savivaldybės institucijų klaidos Pareiškėjos namų ūkio pastatai atsirado skirtingų savivaldybių teritorijose (viena dalis – Trakų rajono savivaldybės teritorijoje, kita dalis – Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje). Iš situacijos brėžinio matyti, kad valstybės / savivaldybės institucijos Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės administracinę ribą nubrėžė net per pačius pastatus, dėl ko viena pastato dalis yra vienoje savivaldybėje, o kita pastato dalis – kitoje savivaldybėje.

2.2. Pagal galiojantį teisinį reglamentavimą, gyvenamųjų vietovių teritorijos nedalomos administracinių vienetų teritorijų ribomis; gyvenamosios vietovės teritoriją sudaro vienas uždaras kontūras; vientisas žemės sklypas nedalomas dviem ar daugiau gyvenamųjų vietovių; gyvenamųjų vietovių teritorijų ribos negali kirsti statinių, kurie suformuoti kaip vienas atskiras nekilnojamasis daiktas.

2.3. Dėl institucijų klaidos susidariusi situacija iki šiol neišspręsta, nepaisant Pareiškėjos (jos įgaliotos atstovės – dukros Z) kreipimusi į Trakų rajono savivaldybės administraciją ir Nacionalinę žemės tarnybą prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama – NŽT), todėl nėra galimybės suformuoti Pareiškėjos pastatams reikalingą žemės sklypą.

2.4. Trakų rajono savivaldybės administracija informavo negalinti užbaigti Trakų rajono administracinių ribų ir Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų administracinių ribų patvirtinimo proceso Lietuvos Respublikos Vyriausybėje dėl problemų su Lentvario miesto administracinių ribų nustatymu. Trakų rajono savivaldybė 2016 metais pateikė

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai (toliau vadinama – VRM) Vyriausybės nutarimo projektą dėl Lentvario miesto administracinių ribų patvirtinimo, tačiau 2020 metais VRM grąžino pateiktą medžiagą, nustačiusi, kad yra ginčytinų vietų su Vilniaus miesto administracine riba. Lentvario miesto administracinės ribos, kaip ir Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos bei Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribos turi bendrą atkarpą su Vilniaus miesto administracinėmis ribomis. Trakų rajono savivaldybės administracija informavo negalinti nurodyti Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos ir Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribos nustatymo datos, kol Vilniaus miesto savivaldybė nėra parengusi Vilniaus miesto savivaldybės administracinių ribų nustatymo projekto ir nėra išspręsti ginčytini klausimai dėl administracinių ribų tarp Vilniaus miesto ir gretimų rajonų.

Trakų rajono savivaldybės administracija pasiūlė žemės sklypą, ..., Trakų r. sav., formuoti pagal valstybės įmonėje Registrų centras (toliau vadinama – RC) suderintas Trakų rajono savivaldybės administracines ribas ir Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribas.

2.5. Susirašinėjimo su institucijomis dokumentai rodo, kad Pareiškėjos nuosavybės teise valdomiems pastatams reikalingo žemės sklypo formavimo procesas galės būti baigtas tik patikslinus Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinę ribą taip, kad žemės sklypo ribos nekirstų Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės bendros administracinės ribos.

2.6. Dėl biurokratizmo yra pažeidžiamos Pareiškėjos teisės bei teisėti interesai, konstitucinis atsakingo valdymo principas, nes:

2.6.1. 2015 metais pradėtas Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų keitimo procesas tęsiamas jau beveik septynerius metus. VRM 2016 metais pateikta Vyriausybės nutarimo projekto dėl Lentvario miesto administracinių ribų patvirtinimo medžiaga Trakų rajono savivaldybei grąžinta beveik po ketverių metų, konstatavus, kad yra ginčytinų vietų su Vilniaus miesto administracine riba;

2.6.2. Pareiškėjos nekilnojamojo turto objektams reikalingos žemės valdos suformavimui yra būtinas tik Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės administracinės ribos patikslinimas (Pareiškėjos turimų pastatų vietoje susikerta tik šių dviejų savivaldybių administracinė riba) ir nėra jokių duomenų, kad tarp šių savivaldybių būtų koks nors ginčas ar nesutarimas jų ribų klausimu, susijusių su Pareiškėjos valdomais nekilnojamojo turto objektais. Todėl valstybės / savivaldybių institucijų siekis administracinių ribų nustatymo / keitimo klausimus išspręsti tik tada, kai bus išspręsti su Pareiškėjos žemės sklypo formavimo problema visai nesusiję kitų miestų ar savivaldybių administracinių ribų nustatymo / keitimo klausimai bei nesutarimai (kaip minėta, pavyzdžiui, dėl Lentvario miesto ribų, Vilniaus miesto administracinių ribų), rodo aiškius biurokratizmo požymius, o be to – problemos sprendimą laiko požiūriu daro neprognozuojamą (nes procesas vyksta jau daug metų ir, jei problema bus sprendžiama tik drauge su nesusijusiais kitų savivaldybių ar miestų administracinių ribų nustatymo klausimais, ji gali būti neišspręsta ir dešimtmetį, ar net dar ilgesnį laiką, nes administracinių ribų keitimo procesai bei nesutarimai yra nenutrūkstamas vyksmas, kurį lemia valstybės gyvenimas ir jo diktuojami pokyčių poreikiai;

2.6.3. Pareiškėjai priklausantys namų ūkio pastatai skirtingų savivaldybių teritorijose atsidūrė dėl valstybės / savivaldybės institucijų klaidos, todėl šios klaidos ištaisymas negali padaryti Pareiškėjos įkaite situacijos, kurios ji nesukūrė.

3. Pareiškėja skunde Seimo kontrolierių prašo:

3.1. „ištirti šį skundą dėl pareigūnų (institucijų) biurokratizmo, nustatyti pareigūnų (institucijų) padarytus pažeidimus“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

3.2. „įpareigoti pašalinti nustatytus pažeidimus, užtikrinant Pareiškėjos teises viešojo administravimo srityje.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Pareiškėjos 2019 m. rugsėjo 26 d. rašte NŽT Trakų skyriui (toliau vadinama – Skyrius) rašoma:

„Išaiškėjus žemės reformos žemėtvarkos projekto klaidai turimo sklypo projektavimo metu, prašau imtis veiksmų jai ištaisyti.

Dėl žemės sklypo suformavimo

2007 m. vasario 6 d. Dusmenų kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekte, patvirtintame Vilniaus apskrities viršininko 2007 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 2.3-933-79 suprojektuotas žemės sklypas (kadastro Nr. ..., proj. Nr. ...) (toliau – Sklypas).

2007 m. balandžio 3 d. inž. V. M. sudarė Sklypo abrisą, kuriame schematiškai nurodoma, kad valdoje esantys statiniai (4, nors registruoti buvo 7) patenka į žemės sklypą.

2007 m. balandžio 17 d. VĮ „Valstybinio žemėtvarkos instituto“ Vilniaus žemėtvarkos skyriaus grupės vadovė O. Z. ir inž. V. M. parengė žemės sklypo planą.

2008 m. rugsėjo 15 d. Vilniaus apskrities viršininko sprendimu Nr. 2.7-79-47608 „Dėl nuosavybės teisių į žemę atkūrimo kaimo vietovėje piliečiui (-tei) X“ atkurta teisė į 0,14 ha turėtos A žemės.

Dėl sklype esančių statinių

Pagal viešojo registro duomenis man nuosavybės teise priklauso pastatai, pastatyti ir įregistruoti iki žemės sklypo formavimo [...]

Dėl namų valdos sklypo formavimo žemės reformos metu

Žemės reformos projekto turinys įvardintas įstatyme. Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo [...] 19 str. 5 d. žemės reformos žemėtvarkos projektuose suprojektuojami gražinamos, perduodamos ar suteikiamos nuosavybėn neatlygintinai žemės sklypai, tarp jų ir fizinių ar juridinių asmenų naudojami nuosavybės teise ir reikalingi turimiems pastatams ir statiniams eksploatuoti, taip pat leistos pirkti ir nuomoti iš valstybės žemės sklypai, nustatomi jų plotai ir ribos suprojektuojamas bendro naudojimo kelių tinklas, žemės sklypams nustatoma pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis, žemės servitutai ir žemės naudojimo sąlygos.

Pagal Vyriausybės nutarimą 385 „Dėl žemės reformos vykdymo kaimo gyvenamojoje vietovėje“ (2007 m. rugsėjo 12 d. – 2011 m. rugpjūčio 23 d. redakcija) 5.2. Žemės reformos žemėtvarkos projekte suprojektuoja: 5.2.2. fiziniams ar juridiniams asmenims nuosavybės ar patikėjimo teise priklausančiams pastatams ir statiniams (statomiems ar pastatytiems) eksploatuoti reikalingus žemės sklypus.

Pagal žemės ūkio ministro įsakymo Nr. 207 „Dėl žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo metodikos patvirtinimo“ (2008 m. gegužės 15 d. – 2011 m. gruodžio 31 d. redakcija) 53 p. [...] Kitos paskirties žemės sklypai projektuojami ten, kur jie šiuo metu užstatyti ne žemės ūkio veiklai naudojamais pastatais ir įrenginiais, taip pat kai žemės sklypą užima miestelyje esanti namų valda (sodyba).“

[...]

Valstybė turi pareigą man grąžinti nusavintą turtą. Atsižvelgiant į įvardintas teisės normas aš tikėjau, kad man bus suprojektuotas tinkamas sklypas statiniams eksploatuoti.

Dėl netinkamai parengto projekto patiriu žalą. Dalis turimų pastatų atsidūrė Alytaus rajone. Ta pati aplinkybė trukdo atlikti turimo sklypo kadastrinius matavimus, kadangi matininkas matavimus privalo vykdyti, vadovaudamasis patvirtintu planavimo dokumentu, t. y. ginčijamu žemės reformos žemėtvarkos projektu. Tokiu atveju turėsiu sutikti su nustatytomis ribomis, kam iš esmės prieštarauju, nes apie esamą situaciją nebuvo tinkamai informuota nuosavybės formavimo metu (nuslėpta aplinkybė, jog riba kerta statinį, vienas statinys lieka už sklypo ribų).

Kadangi esama planavimo klaida akivaizdi, prašau NŽT Skyriaus vedėjo pagal turimus įgaliojimus organizuoti Dusmenų kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekto korektūrą, iš naujo suformuojant man žemės sklypą, tinkamą turimiems statiniams eksploatuoti.“

5. 2020 m. rugpjūčio 31 d. NŽT Skyriuje buvo gautas VĮ Valstybės žemės fondo (toliau

vadinama – VŽF) Vilniaus žemėtvarkos ir geodezijos skyriaus (toliau vadinama – VŽGS) specialisto V. V. parengtas aiškinamasis raštas, kuriame rašoma:

„Dėl žemės sklypo projektinių duomenų tikslinimo

Dusmenų kadastro vietovėje ... k. žemės reformos žemėtvarkos projekte, patvirtintame 2007 m. vasario 6 d. Vilniaus apskrities viršininko įsakymu Nr. 2.3-933-79 suprojektuotas 0,14 ha namų valdos žemės sklypas proj. Nr.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų (patvirtinta Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 (Vyriausybės 2005 m. birželio 23 d. nutarimo Nr. 695 redakcija) (toliau – Nuostatai) 21 punktu maksimali leistina (ribinė) paklaida tarp nekilnojamojo turto registre įregistruoto žemės sklypo ploto arba (neįregistruotiems sklypams) nuo žemėtvarkos projekte ar kitame teritorijų planavimo dokumente suformuoto žemės sklypo ploto ir apskaičiuoto žemės sklypo ploto, atlikus kadastrinius matavimus [...].

Pagal atliekamų žemės sklypo kadastrinių matavimų duomenis nustatyta, kad turi būti tikslinamos preliminarinių matavimų plane įbraižytos formuojamo sklypo ribos ir plotas, formuojant sklypą registruotų pastatų eksploatacijai reikalingomis ribomis. Kadangi dalis registruotų pastatų, kurie yra susiformavusios sodybos priklausiniai, patenka į Alytaus rajono teritorijos Kančėnų kadastro vietovę, turi būti inicijuojamas Trakų ir Alytaus rajonų ribos koregavimas, suformuojant vientisą namų valdos sklypą. [...].“

6. Trakų rajono savivaldybės administracijos 2021 m. rugpjūčio 17 d. rašte Nr. AP3E-2434 Z rašoma:

„[...] Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų nustatymo ir keitimo plane nėra nurodytos administracinės ribos posūkių taškų koordinatės. Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų keitimo plane administracinė riba pravedama esamų sklypų ribomis, tai reiškia, kad administracinės ribos posūkių taškai yra esamų sklypų ribų posūkių taškai. Pridedame ištrauką iš Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų keitimo plano tekstinės dalies [...]. Plano grafiniėje dalyje, kur administracinė riba kerta ... sklypą, yra pažymėta vieta 8 [...], kuri reiškia priskiriamą plotą iš Alytaus rajono savivaldybės Trakų rajono savivaldybei [...]. Šie sprendiniai nustatyta tvarka yra suderinti su LR žemės ūkio ministerija (toliau vadinama – ŽŪM), LR susisiekimo ministerija, VĮ Registrų centras (toliau vadinama – RC), gretimomis savivaldybėmis, Trakų rajono savivaldybės administracija bei patvirtinti Trakų rajono taryboje.

Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribų nustatymo ir keitimo plane administracinės ribos nustatomos tais pačiais principais, kaip ir Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų keitimo plane, t. y. administracinės ribos posūkių taškų koordinatės nenustatomos. Pridedame ištraukas iš Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribų nustatymo ir keitimo plano tekstinės ir grafinės dalies [...]. Šie sprendiniai nustatyta tvarka yra suderinti su ŽŪM, LR susisiekimo ministerija, RC, gretimomis savivaldybėmis, Trakų rajono savivaldybės administracija bei patvirtinti Trakų rajono taryboje.

Šiuo metu Trakų rajono savivaldybė negali užbaigti Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų ir Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų administracinių ribų patvirtinimo proceso Vyriausybėje dėl problemų su Lentvario miesto administracinių ribų nustatymu. Trakų rajono savivaldybė 2016 metais pateikė VRM Vyriausybės nutarimo projektą dėl Lentvario miesto administracinių ribų patvirtinimo, tačiau 2020 metais VRM grąžino pateiktą medžiagą, nustačiusi, kad yra ginčytinų vietų su Vilniaus miesto administracine riba. Lentvario miesto administracinės ribos, taip kaip ir Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos bei Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribos turi bendrą atkarpą su Vilniaus miesto administracinėmis ribomis. Kol Vilniaus miesto savivaldybė nėra parengusi Vilniaus miesto savivaldybės administracinių ribų nustatymo projekto ir nėra išspręsti ginčytini klausimai dėl administracinių ribų tarp Vilniaus miesto ir gretimų rajonų, negalime atsakyti, kada bus patvirtintos Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos ir Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribos.

Siūlome žemės sklypą ..., Trakų r. sav., formuoti pagal RC suderintas Trakų rajono savivaldybės administracinės ribas ir Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribas.

Šis atsakymas gali būti skundžiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatomis, paduodant skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui per vieną mėnesį nuo atsakymo įteikimo dienos.“

7. NŽT Skyriaus 2021 m. spalio 26 d. rašte Nr. 46SD-5017-(14.46.137 E.) Pareiškėjai ir Z rašoma:

„Informuojame, kad šiai dienai Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinė riba (Trakų rajono ir Alytaus rajono bendra riba) nėra patikslinta.

Vilniaus apskrities viršininko 2007 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 2.3-933-79 patvirtintame Dusmenų kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekte suprojektuoto žemės sklypo, projektinis Nr. ..., esančio ..., Trakų r. sav., ribos ir plotas bus patikslinti pagal Dusmenų k.v. žemės reformos žemėtvarkos projekto autoriaus parengtą ir su Jumis suderintą medžiagą, kai bus patikslinta Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinė riba ir patikslinto žemės sklypo ribos nekirs administracinės ribos.“

8. Alytaus rajono savivaldybės administracijos 2022 m. vasario 1 d. rašte Nr. (3.12)K26-399 Seimo kontrolierei rašoma:

„Alytaus rajono savivaldybės administracija nėra gavusi X, gyv. adresu ..., Trakų r. sav., prašymo dėl Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės administracinės ribos. L gyvenamosios vietovės teritorijos ribos nustatytos Vyriausybės 2015 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 523 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių panaikinimo, teritorijų ribų nustatymo ir keitimo“. Pagal Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 651 patvirtintų Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių 21 punktą vientisas žemės sklypas nedalomas dviem ar daugiau gyvenamųjų vietovių. Gyvenamųjų vietovių teritorijų ribos negali kirsti statinių, kurie suformuoti kaip vienas atskiras nekilnojamas daiktas, išskyrus inžinerinius statinius (inžinerinius tinklus, susisiekimo komunikacijas ir panašiai), žemės sklypų ribų, išskyrus žemės sklypus, suformuotus krašto apsaugai, valstybinės reikšmės miškams, hidrografiniams objektams. Nustatant L gyvenamosios vietovės teritorijos ribas, dalis nesuformuoto žemės sklypo su pastatais, esančio Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje, nepriskirta jokiai gyvenamajai vietai, t. y. L gyvenamosios vietovės teritorijos riba nekerta formuojamo žemės sklypo su pastatais adresu ..., Trakų r. sav. [...].“

9. VRM 2022 m. vasario 4 d. raštu Nr. 1D-725 kreipėsi į RC, prašydama:

„[...] Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3¹ straipsniu, Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 2004 m. birželio 10 d. nutarimu Nr. 715 „Dėl Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatų patvirtinimo“, 2, 3, 11 ir 48 punktais, prašome pateikti visą Jūsų turimą informaciją (dokumentus ir duomenis) Seimo kontrolierės 2022 m. sausio 25 d. rašte Nr. 4D-2021/2-1499/3D-178 nagrinėjamu klausimu.

10. Alytaus rajono savivaldybės administracijos 2022 m. vasario 17 d. rašte Nr. K26-616 Trakų rajono savivaldybės administracijai rašoma:

„Alytaus rajono savivaldybės administracija, išnagrinėjusi Jūsų 2022 m. vasario 14 d. raštą Nr. AP3E-523 „Dėl ribų keitimo“, pritaria Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų keitimui pagal pridėdamą planą.“

11. Trakų rajono savivaldybės administracija 2022 m. vasario 24 d. raštu Nr. AP3E-636 Seimo kontrolierę informavo:

„[...] Galiojanti Trakų rajono savivaldybės administracinė riba kerta ... kaimo, ..., Trakų r. sav. ribą bei šiame kaime esantį nekoordinuotą žemės sklypą, ..., kadastro Nr. Vadovaujantis galiojančiomis administracinėmis ribomis, dalis žemės sklypo yra Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje.

Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų keitimo plane administracinė riba pravedama esamų sklypų ribomis, nurodytas planas yra suderintas su Alytaus rajono savivaldybe.

Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų nustatymo ir keitimo plane nėra nurodytos administracinės ribos posūkių taškų koordinatės. Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų keitimo plane administracinė riba pravedama esamų sklypų ribomis, tai reiškia, kad administracinės ribos posūkių taškai yra esamų sklypų ribų posūkių taškai.

Šiuo metu Trakų rajono savivaldybė negali užbaigti Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų ir Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų administracinių ribų patvirtinimo proceso Vyriausybėje dėl problemų su Lentvario miesto administracinių ribų nustatymu. Trakų rajono savivaldybė 2016 metais pateikė VRM Vyriausybės nutarimo projektą dėl Lentvario miesto administracinių ribų patvirtinimo, tačiau 2020 metais VRM grąžino pateiktą medžiagą, nustačiusi, kad yra ginčytinų vietų su Vilniaus miesto administracine riba. Lentvario miesto administracinės ribos, taip kaip ir Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos, bei Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribos turi bendrą atkarpą su Vilniaus miesto administracinėmis ribomis. Kol Vilniaus miesto savivaldybė nėra parengusi Vilniaus miesto savivaldybės administracinių ribų nustatymo projekto ir nėra išspręsti ginčytini klausimai dėl administracinių ribų tarp Vilniaus miesto ir gretimų rajonų, negali būti patvirtintos įstatymu Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos.

Susidariusioje situacijoje Trakų rajono savivaldybė administracija siūlė Pareiškėjai kreiptis į RC dėl problemos išsprendimo su jai priklausančiu žemės sklypu. Pareiškėja su skundu kreipėsi į Seimo kontrolierių įstaigą.

Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad nei RC, nei VRM nėra parengusios jokių rekomendacijų ar išaiškinimų, kaip savivaldybėms elgtis situacijoje kai esančias savivaldybių administracinės ribos kerta piliečiams priklausančius žemės sklypus, o specialiais planais parengtos ir suderintos administracinės ribos nėra dar įteisintos.

Įvykus š. m. vasario antroje pusėje organizuotame VRM pasitarime dėl Pareiškėjos problemos išsprendimo, kuriame dalyvavo Trakų ir Alytaus rajonų savivaldybių administracijų atstovai bei RC atstovas, buvo priimtas sprendimas, kuris galėtų išspręsti problemą. [...].“

12. Trakų rajono savivaldybės administracijos 2022 m. vasario 24 d. rašte Nr. AP3E-625 RC rašoma:

„Šiuo metu Lietuvos Respublikos adresų registre pažymėtos Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių teritorijų ribos per pusę dalina Trakų rajono savivaldybės ... seniūnijos ... kaime, ... esantį formuojamą žemės sklypą (kadastro Nr. ...). Nurodyto sklypo bei jame esančių statinių savininkas negali tinkamai suformuoti ir įteisinti nurodytą žemės sklypą.

Kadangi susidariusi situacija įtakoja ir Alytaus rajono savivaldybės teritorijos ribas, buvo kreiptasi į Alytaus rajono savivaldybės administraciją su prašymu išnagrinėti, įvertinti ir pateikti pastabas pagal pateiktus Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių teritorijų ribų tikslinimo fragmentus.

Alytaus rajono savivaldybės administracija 2022 m. vasario 17 d. raštu Nr. (3.1.)K26-616 pritarė Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių teritorijų ribų tikslinimui.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatų, patvirtintų Vyriausybės nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 10 d. nutarimo Nr. 715 „Dėl Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatų patvirtinimo“, 39 punktu, prašome patikslinti netikslius Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių teritorijų ribos duomenis, visą žemės sklypą (kadastro Nr. ...) priskiriant Trakų rajono savivaldybės teritorijai, pagal pridedamą ištrauką iš Trakų rajono savivaldybės administracinių ribų keitimo plano tekstinės dalies [...]. Plano grafiniėje dalyje vieta, kur administracinė riba kerta žemės sklypą (kadastro Nr. ...), yra pažymėta Nr. 8 [...], kuri

reiškia priskiriamą plotą iš Alytaus rajono savivaldybės Trakų rajono savivaldybei [...].“

13. RC 2022 m. vasario 24 d. rašte Nr. S-7938(1.4 E) VRM rašoma:

„RC, išnagrinėjusi Jūsų 2022 m. vasario 4 d. raštą „Dėl informacijos pateikimo“ informuoja, kad Lietuvos Respublikos administracinių vienetų, gyvenamųjų vietovių ir gatvių valstybės registro (dabar – Lietuvos Respublikos adresų registras, toliau – Registras) tvarkymo institucijos funkcijas perėmė 1999 metais, vadovaudamasis Vyriausybės 1999 m. vasario 9 d. nutarimo Nr. 138 „Dėl kai kurių registru reorganizavimo ir Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų, gyvenamųjų vietovių ir gatvių valstybės registro duomenų patvirtinimo“ nuostatomis.

Perimtuose duomenyse buvo nurodyta, kad Alytaus rajono savivaldybė ir Trakų rajono savivaldybė įregistruotos Registre vadovaujantis 1994 m. liepos 19 d. Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymu Nr. I-558, tačiau nėra nurodyta, koku teisės aktu nustatytos Alytaus rajono ir Trakų rajono savivaldybių teritorijų ribos.

RC archyve saugomi Vilniaus apskrities Trakų rajono savivaldybės Dusmenų vietovės gyvenamųjų vietovių planas [...] ir Alytaus apskrities Alytaus rajono savivaldybės Kančėnų gyvenamųjų vietovių planas [...], pagal kuriuos Registre buvo pažymėtos Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės teritorijų ribos bei jų teritorijas sudarančių gyvenamųjų vietovių teritorijų ribos. Nuo 1999 metų, kai RC tapo Registro tvarkytoju, nei Alytaus rajono savivaldybės, nei Trakų rajono savivaldybės teritorijų ribos prie Pareiškėjos turimo gyvenamojo namo, kurio unikalus Nr. ..., adresas ..., Trakų r. sav., Registre nebuvo pakeistos.

Siekiant išspręsti susidariusią situaciją, RC nuomone yra galimi du variantai:

1) Trakų rajono savivaldybei parengti ir Vyriausybei pateikti Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 651 „Dėl administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, 10 punkte nurodytus dokumentus ir inicijuoti savivaldybių teritorijų ribų keitimą. Trakų rajono savivaldybės administracija buvo parengusi ir RC pateikusi derinti Trakų rajono savivaldybę sudarysiančių gyvenamųjų vietovių sąrašą ir savivaldybės teritorijos ribų schemą M 1:50000. RC pateiktą schemą suderino 2015 m., tačiau iki šiol ši schema nėra patvirtinta. Šiuo atveju reikėtų užbaigti pradėtą Trakų rajono savivaldybės teritorijų ribų keitimo procesą;

2) Vadovaujantis Adresų registro nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 2004 m. birželio 10 d. nutarimu Nr. 715 „Dėl Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatų patvirtinimo“, 39 punktu netikslūs Registro duomenys gali būti taisomi gavus suinteresuoto asmens (duomenų teikėjo, duomenų gavėjo) prašymą ir jį pagrindžiančius dokumentus. Jei savivaldybė, esanti duomenų teikėja, nustato, kad Adresų registre netiksliai pažymėta Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių riba ir Pareiškėjos namų valdą nepagrįstai dalina į dvi dalis, galėtų pateikti prašymą ir netikslių duomenų faktą pagrindžiančių dokumentų kopijas RC, kad jis pataisytų netikslius duomenis Registre.“

14. NŽT 2022 m. vasario 25 d. rašte Nr. 1SD-416-(8.52 E.) Seimo kontrolierei rašoma:

„[...] Informuojame, kad ŽŪM 2015 m. rugpjūčio 21 d. raštu Nr. 2D-3959 (12.145.) „Dėl Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos keitimo“ paprašė NŽT pagal parengtą Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos keitimo schemos projektą įvertinti pateiktos schemos atitiktį teritorijų planavimo dokumentams ir apie rezultatus informuoti ŽŪM.

NŽT, atsižvelgdama į teritorinio padalinio pagal žemės buvimo vietą – NŽT Trakų skyriaus (toliau vadinama – Skyrius) pateiktą informaciją ir pasiūlymus, 2015 m. rugsėjo 9 d. raštu Nr. 1SD-2480-(8.2.) „Dėl Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos keitimo“ informavo ŽŪM, jog įvertindama tai, kad Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių administracijų riba kerta Nekilnojamojo turto registre įregistruotas privačios nuosavybės teise priklausančius statinius (registro Nr. ...), esančius ..., Trakų r. sav., kuriems eksploatuoti Dusmenų kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekte, patvirtintame Vilniaus apskrities viršininko 2007 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 2.3-933-79 „Dėl žemės reformos žemėtvarkos projekto papildymo patvirtinimo

Dusmenų kadastro vietovėje, Trakų rajone“ (toliau – 2007 m. Projektas), suprojektuotas kitos paskirties žemės sklypas (projektinis Nr. ...), siūlo apsvarstyti galimybę pakeisti minėtos savivaldybės bei Alytaus rajono savivaldybės teritorijų bendrą administracinę ribą pagal pridėtą 1992 m. liepos 28 d. namų valdos žemės sklypo ribų planą.

Be to, NŽT Skyrius, atsižvelgdamas į Pareiškėjos įgalioto asmens Z 2019 m. rugsėjo 26 d. prašymą (NŽT dokumentų valdymo sistemoje (toliau vadinama – DVS) registruotas 2019 m. spalio 8 d. Nr. 46FP-2025), 2019 m. lapkričio 6 d. raštu Nr. 46SD-4563-(14.14.7.) „Dėl žemės sklypo, proj. Nr. ..., esančio ..., ribų ir ploto patikslinimo“ paprašė Dusmenų kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekto autorių, VĮ VŽF VŽGS specialistą V. V. parengti 2007 m. Projekte suprojektuotam žemės sklypui (projektinis Nr. ...) patikslinti reikalingą medžiagą. Projekto autorius NŽT Skyriui 2020 m. rugpjūčio 31 d. pateikė aiškinamąjį raštą bei su Pareiškėjos įgaliota Z suderintą medžiagą dėl 2007 m. Projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...) ribų patikslinimo.

NŽT Skyrius 2021 m. spalio 26 d. raštu Nr. 46SD-5017-(14.46.137 E.) informavo Pareiškėją ir Z (toliau vadinama – Pareiškėjos atstovė), kad Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinė riba (Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių teritorijų bendra riba) iki šiol nepatikslinka. Taip pat informavo, kad 2007 m. Projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...) ribos ir plotas pagal Dusmenų k. v. žemės reformos žemėtvarkos projekto autoriaus parengtą ir su Pareiškėjos atstove suderintą medžiagą galės būti patikslinti tik tada, kai bus patikslinka Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinė riba ir žemės sklypo ribos nekirs savivaldybių teritorijų administracinės ribos ir statinių.

Pareiškėjai nuosavybės teise priklausantys statiniai yra Trakų ir Alytaus rajonų savivaldybių teritorijose, savivaldybių administracinė riba dalija žemės sklypą (projektinis Nr. ...) į dvi dalis. Tai patvirtina RC Vilniaus filialo 2009 m. gegužės 6 d. sprendimas Nr. KS-2174, VĮ VŽGS Žemėtvarkos ir geodezijos skyriaus specialisto J. Z. 2015 m. rugpjūčio 27 d. parengtas situacijos brėžinys ir VĮ VŽF VŽGS specialisto V. V. NŽT Skyriui 2020 m. rugpjūčio 31 d. pateiktas aiškinamasis raštas ir medžiaga dėl žemės sklypo (projektinis Nr. ...) ribų patikslinimo.

Remiantis Jūsų nurodytu teisiniu reglamentavimu, darytina išvada, kad konkrečią informaciją dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinės ribos nustatymo, taip pat jos keitimo Vyriausybei turėtų teikti Trakų rajono savivaldybės administracija.

Pagal Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje bei Naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 260 „Dėl naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“ (toliau – Pardavimo taisyklės), 4 punkte įtvirtintas nuostatas, kaimo gyvenamosiose vietovėse ir po 1995 m. birželio 1 d. miestams priskirtose teritorijose parduodami ne didesni kaip 2 hektarų namų valdos žemės sklypai. Jeigu namų valdos naudojamo žemės sklypo plotas ir ribos nenustatyti pagal įstatymus ir nėra parengtų nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylų, parduodama namų valdos žemė, kurią užima statiniai, sodas, kiti sodybos želdiniai, kiemas ir sodyboje nuolat daržui naudojamas žemės sklypas. Parduodamas žemės sklypas paprastai turi būti sodybos teritorijoje, atitikti namų valdos eksploatavimo reikalavimus, jo ribos turi būti nustatytos teritorijų planavimo dokumente ar žemės valdos projekte.

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 17 straipsnio 4 dalies 3 punkte nustatyta, kad, įrašydamas nekilnojamojo daiktų kadastro duomenis į Nekilnojamojo turto kadastrą, Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojas Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Kadastro nuostatai), nustatyta tvarka pažymi šiuos daiktus nekilnojamojo turto kadastro žemėlapyje. Prieš pažymint nekilnojamojo turto kadastro žemėlapyje nekilnojamojo daikto ribas patikrinama, ar žemės sklypo ribos nekerta administracinių vienetų, kadastro vietovių ir blokų ribų dėl priežasčių, nesusijusių su nekilnojamojo turto kadastro žemėlapiui naudojamos kartografinės medžiagos tikslumu ar administracinių vienetų, kadastro vietovių ir blokų ribų tikslumu.

Pagal Kadastro nuostatų 20 punktą, žemės sklypas, kuriame yra statinių, gali būti padalytas ar

atidalytas, jeigu to nedraudžia Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas ar kiti teisės aktai, ir tik taip, kad po padalijimo ar atidalijimo statiniui eksploatuoti reikalingas žemės plotas būtų suformuotas kaip vienas žemės sklypas. Žemės sklypas negali būti suformuotas taip, kad žemės sklypo riba kirstų statinį, kuris yra suformuotas kaip vienas atskiras nekilnojamasis daiktas, išskyrus inžinerinius statinius (inžinerinius tinklus, susisiekimo komunikacijas ir panašiai), taip pat tuos atvejus, kai žemės sklypas formuojamas statinio, suformuoto kaip atskiras nekilnojamasis daiktas, daliai eksploatuoti, jeigu kitai šio statinio daliai eksploatuoti reikalingas žemės sklypas suformuotas iki Lietuvos Respublikos žemės įstatymo pakeitimo įstatymo įsigaliojimo dienos (2004 m. vasario 21 d.).

Remiantis nurodytu teisiniu reglamentavimu, žemės sklypas Pareiškėjai nuosavybės teise priklausantiems ir Nekilnojamojo turto registre įregistruotiems pastatams eksploatuoti turi būti suprojektuotas taip, kad į jį patektų gyvenamasis namas ir jo priklausiniai: sodas, kiti sodybos želdiniai, kiemas ir sodyboje nuolat daržui naudojamas žemės plotas ir kad jis nekirstų Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinės ribos (Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės teritorijų bendros ribos). Pagal VĮ VŽI Vilniaus žemėtvarkos skyriaus 2007 metais atliktus žemės sklypo (projektinis Nr. ...) matavimus ir parengtą namų valdos žemės sklypo pardavimo bylą bei RC Vilniaus filialo 2009 m. gegužės 6 d. sprendimą Nr. KS-2174, šiuo metu suformuoti ir įregistruoti šį žemės sklypą statiniams eksploatuoti RC nėra galimybės, nes Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinė riba kerta pilietei priklausantį statinį.

[...] Kadangi RC neregistruoja žemės sklypo (projektinis Nr. ...) pagal VĮ VŽI Vilniaus žemėtvarkos skyriaus 2007 metais atliktus žemės sklypo (projektinis Nr. ...) preliminarinius matavimus ir parengtą namų valdos žemės sklypo pardavimo bylą, taip pat 2007 m. Projekte žemės sklypas (projektinis Nr. ...) suprojektuotas tik Trakų rajono savivaldybės teritorijoje, į kurią nepatenka Pareiškėjai nuosavybės teise Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje priklausantys pastatai (jų dalys), todėl 2007 m. Projekte projektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...) ribos ir plotas pagal su Pareiškėjos atstove suderintą VĮ VŽF VŽGS specialisto V. V. 2020 m. rugpjūčio 31 d. pateiktą medžiagą dėl žemės sklypo (projektinis Nr. ...) ribų patikslinimo galės būti vertinama tik teisės aktų nustatyta tvarka pakeitus Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinę ribą (Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės bendrą ribą).

[...] už Trakų rajono administracinių ribų ir Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių, kaimų ir seniūnijų ribų patvirtinimo ir keitimo klausimo išsprendimą yra atsakinga Trakų rajono savivaldybės taryba, kuri priima sprendimus ir teikia siūlymus Vyriausybei dėl nurodytų klausimų išsprendimo.

[...] NŽT Skyriui nepateikti dokumentai, kurių pagrindu gyvenamojo namo, esančio ..., Trakų r. sav., statybai (statybos pabaigos metai – 1968) buvo skirta žemė.

Pagal namų valdos žemės sklypo pardavimo byloje esančius dokumentus, Pareiškėja tuometei Trakų rajono Onušio apylinkės agrarinės reformos tarnybai 1992 m. balandžio 7 d. pateikė prašymą dėl 0,20 ha namų valdos žemės sklypo, esančio ... kaime, pardavimo. 1992 m. liepos 28 d. buvo parengtas X 0,24 ha namų valdos žemės sklypo ribų planas. NŽT Skyriuje taip pat yra parduodamo žemės sklypo įkainojimo aktas, mokėjimo pranešimas ir taupomojo banko pranešimas apie įmokų už perkamą iš valstybės žemės sklypą nurašymą iš nebalansinės sąskaitos (Nr. J-88).

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje Pareiškėjai priklausantiems statiniams eksploatuoti 2007 m. Projekte suprojektuotą žemės sklypą (projektinis Nr. ...) VĮ VŽI Vilniaus žemėtvarkos skyrius 2007 metais paženklino, parengė namų valdos žemės sklypo pardavimo bylą.

[...]

NŽT Skyrius 2019 m. rugsėjo 26 d. gavo Pareiškėjos atstovės prašymą „Dėl žemės reformos projekto sprendinių“ (DVS registruotas 2019 m. spalio 8 d. Nr. 46FP-2025). NŽT Skyrius, atsižvelgdamas į Pareiškėjos prašymą patikslinti 2007 m. Projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...) ribas, 2019 m. lapkričio 6 d. raštu Nr. 46SD-4563-(14.46.7.) „Dėl žemės sklypo, proj. Nr. ..., esančio ..., ribų ir ploto patikslinimo“ prašymą perdavė nagrinėti VĮ VŽF Vilniaus žemėtvarkos ir geodezijos skyriui [...] – parengti žemės reformos žemėtvarkos projektui patikslinti reikalingus dokumentus. [...]

VĮ VŽF VŽGS specialistas V. V. 2020 m. rugpjūčio 31 d. pateikė aiškinamąjį raštą bei su Pareiškėjos atstove suderintą 2007 m. Projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...) ribų patikslinimo medžiagą (DVS registruotas 2020 m. rugpjūčio 31 d. Nr. 46GD-1073). NŽT Skyrius parengė 2020 m. rugsėjo 1 d. išvadą Nr. 46ITP-73-(14.46.143 E.) „Dėl žemės sklypo (projektinis Nr. ...), esančio ..., Trakų r. sav. ribų patikslinimo vietovėje ir (arba) žemės sklypo ribų, ploto patikslinimo teritorijų planavimo dokumente arba žemės valdos projekte būtinumo“. [...]

NŽT Skyrius 2020 m. lapkričio 4 d. inicijavo pasitarimą su Trakų rajono savivaldybės administracija, kurio metu buvo aptarti žemės reformos, žemės administravimo ir Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinės ribos keitimo klausimai [...].

[...] kadangi iki šiol nepriimtas sprendimas dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinės ribos patikslinimo ir nėra aišku, kada tai įvyks, NŽT Skyrius 2021 m. spalio 26 d. raštu Nr. 46SD-5017-(14.46.137 E.) „Dėl žemės sklypo, proj. Nr. ..., esančio ..., ribų ir ploto patikslinimo“ informavo Pareiškėją ir Z, kad 2007 m. Projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...) ribos ir plotas bus patikslinti tuomet, kai bus patikslinta Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinė riba ir žemės sklypo ribos ir statiniai nekirs savivaldybės teritorijos administracinės ribos.

[...] Pareiškėjai 2007 m. Projekte gyvenamajam namui ir kitiems statiniams eksploatuoti kitos paskirties žemės sklypas (projektinis Nr. ...) buvo suprojektuotas parduoti iš valstybės, įskaitant 1992 metais įmokėtas įmokas.

Vilniaus apskrities viršininkas 2009 m. kovo 24 d. priėmė įsakymą Nr. 2.3-4087-1791 „Dėl namų valdos žemės sklypo pardavimo Trakų rajone pil. X“, kuriuo nusprendė parduoti Pareiškėjai kitos paskirties (žemės naudojimo būdas – gyvenamosios teritorijos / mažaaukščių gyvenamųjų namų statybos) 0,14 ha žemės sklypą (projektinis Nr. ...). Tačiau RC Vilniaus filialas 2009 m. gegužės 6 d. priėmė sprendimą Nr. KS-2174 įrašyti (pakeisti) nekilnojamojo daikto kadastro duomenis į Nekilnojamojo turto kadastrą atidėti, nes pažymint nekilnojamojo daikto – 0,14 ha žemės sklypo, kadastro Nr. ..., esančio ..., Trakų r. sav., ribas, kadastro žemėlapyje, buvo nustatyta, kad planas neatitinka Kadastro nuostatų 20 punkto reikalavimų, t. y. žemės sklypo riba kerta statinį.

[...] NŽT, veikdama pagal savo kompetenciją, negali priimti sprendimo dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinės ribos pakeitimo. Todėl 2007 m. Projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...), į kurį patektų visi Pareiškėjai priklausantys statiniai, ribos galės būti patikslintos ir valstybinės žemės sklypo pirkimo-pardavimo sutartis, įskaitant 1992 metais įmokėtas įmokas, galės būti sudaryta tik pakeitus Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinę ribą. [...].“

15. Trakų rajono savivaldybės administracija Seimo kontrolierę informavo:

„[...] gavus Alytaus rajono savivaldybės administracijos sutikimą dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinių ribų tikslinimo ginčo vietoje, kreipėsi į RC dėl pritarimo ribų keitimui.

RC 2022 m. vasario 28 d. raštu Nr. S-8121(1.4E) informavo Trakų rajono savivaldybės administraciją, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 2004 m. birželio 10 d. nutarimu Nr. 715 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų, gyvenamųjų vietovių ir gatvių valstybės registro reorganizavimo ir Lietuvos Respublikos adresų registro įsteigimo“, 39 punktu ir Trakų rajono savivaldybės administracijos 2022 m. vasario 24 d. raštu Nr. AP3E-625, patikslino Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės teritorijų ribą.

Atsižvelgiant į RC sprendimą, Pareiškėja gali kreiptis į Trakų rajono savivaldybės administraciją dėl žemės sklypo, kadastro Nr. ..., esančio ..., Trakų r. sav., ribų formavimo ir įteisinimo arba teikti prašymą dėl žemės sklypo formavimo žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo informacinėje sistemoje (ŽPDRIS).“

16. VRM 2022 m. kovo 1 d. rašte Nr. 1D-1201 Seimo kontrolierei rašoma:

„[...] Skundo nagrinėjimo klausimu VRM organizavo pasitarimą, kuriame dalyvavo RC, Alytaus rajono ir Trakų rajono savivaldybių atstovai. Pasitarime buvo konstatuota, kad, nustatant Alytaus rajono ir Trakų rajono savivaldybių teritorijų ribą, buvo padaryta techninė klaida ir priimtas sprendimas kuo skubiau imtis priemonių, kad ji būtų ištaisyta.

Informuojame, kad vadovaujantis Adresų registro nuostatų 39 punktu [...], klaida buvo ištaisyta, netikslūs Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių teritorijų ribos duomenys buvo patikslinti ir visas žemės sklypas (kadastro Nr. ...), esantis ..., Trakų rajono savivaldybėje, priskirtas Trakų rajono savivaldybės teritorijai, o duomenys apie tai 2022 m. vasario 25 d. užfiksuoti Lietuvos Respublikos adresų registre. [...] Jūsų rašte nurodytuju atveju keisti Alytaus rajono ir Trakų rajono savivaldybių teritorijų ribą tokia apimtimi nereikalinga, o duomenys apie ribą, vadovaujantis Adresų registro nuostatų 39 punktu, turėjo būti ištaisyti, kas [...] ir buvo atlikta. [...].“

17. Tyrimo metu paprašius VRM nurodytą teiginį dėl VRM organizuoto pasitarimo su RC, Alytaus rajono savivaldybės ir Trakų rajono savivaldybės atstovais (žr. pažymos 16 punktą) pagrįsti objektyviais duomenimis, buvo atsakyta, kad neformalių pasitarimų organizavimo tvarka VRM darbo reglamente nėra nustatyta, 2022 m. vasario 11 d. vykęs neformalus pasitarimas nebuvo protokoluojamas.

Dėl techninės klaidos buvo paaiškinta: „1994 m. nustatytos Trakų r. ir Alytaus r. savivaldybių teritorijų ribos buvo pažymėtos to laikotarpio analoginiame žemėlapyje atitinkamoje koordinacių sistemoje [...], didelio mastelio, tad žyma apie ribą žemėlapyje – apie 2 mm, šiuolaikiniuose žemėlapiuose, su kitais reikalavimais tiek rezoliucijai, tiek tikslumui, smulkesniu masteliu, ribos žyma išsiplėčia iki realių 12-20 metrų. Taigi, tiek ir užteko, kad į ribos pažymėjimą pateko pusė sklypo.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

18. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos protokolo Nr. 1, iš dalies pakeisto protokolu Nr. 11, nuostatos:

„Šio Protokolo signatarių, Europos Tarybos narių, vyriausybės, pasiryžusios imtis priemonių, kad bendromis pastangomis užtikrintų tam tikras teises ir laisves, ne tik tas, kurios jau yra įtrauktos į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, pasirašytos 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje, I skyrių,

s u s i t a r ė:

1 straipsnis. Nuosavybės apsauga.

„Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo turi teisę netrukdomas naudotis savo nuosavybe. Iš nieko negali būti atimta jo nuosavybė, išskyrus tuos atvejus, kai tai yra būtina visuomenės interesams ir tik įstatymo nustatytais sąlygomis bei vadovaujantis bendraisiais tarptautinės teisės principais. [...].“

19. Lietuvos Respublikos Konstitucijos

5 straipsnis

„[...] Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

20. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

- 1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

„1. Šis įstatymas nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; ūkio subjektų veiklos priežiūros pagrindines nuostatas; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje.

2. Šio įstatymo antrojo ir trečiojo skyrių nuostatos viešojo administravimo subjektams,

atliekantiems funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytą tvarką, taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant administracinius sprendimus, teikiant administracines paslaugas, priimant ir nagrinėjat prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys“;

- 2 straipsnis. *Pagrindinės šio įstatymo sąvokos*

[...]

18. *Viešasis administravimas* – teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas“;

- 3 straipsnis. *Viešojo administravimo principai*

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami šiais principais:

[...]

3) *efektyvumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato;

4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais;

[...]

9) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs;

[...]

11) *skaidrumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus; [...].“

21. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo:

- 1 straipsnis. *Įstatymo paskirtis*

„1. Šis įstatymas nustato teisėkūros principus, teisėkūros stadijas, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų teisėkūroje dalyvaujančių asmenų teises ir pareigas“;

- 3 straipsnis. *Teisėkūros principai*

„1. Teisėkūros principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą.

2. Teisėkūroje vadovujamasi šiais principais:

[...]

7) *sistemiškumo*, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad išgaliojimų kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina.“

22. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo

16 straipsnis. *Savivaldybės tarybos kompetencija:*

„[...] 2. Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija:

[...] 34) sprendimų dėl siūlymų keisti savivaldybės teritorijos ribas, suteikti savivaldybei pavadinimą ir jį keisti, sudaryti gyvenamąsias vietas, nustatyti ir keisti jų pavadinimus, teritorijų ribas teikimas Lietuvos Respublikos Vyriausybei, [...].“

23. Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo:

- 1 straipsnis. Lietuvos Respublikos teritorijos administraciniai vienetai ir gyvenamosios vietovės

„Lietuvos Respublikos teritorija skirstoma į administracinius vienetus, kurie susideda iš gyvenamųjų vietovių. Lietuvos Respublikos teritorijos administracinis vienetas yra teritorijos dalis, kurioje valdymą organizuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba savivaldybės institucijos.

[...]

Lietuvos Respublikos teritorijos administraciniai vienetai yra apskritys ir savivaldybės.

Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietovės skirstomos į miesto ir kaimo gyvenamąsias vietoves. Miesto gyvenamosioms vietovėms priskiriami miestai, kaimo gyvenamosioms vietovėms priskiriami miesteliai, kaimai ir viensėdžiai. [...];“

- 10 straipsnis. Gyvenamųjų vietovių nustatymas ir panaikinimas, jų teritorijų ribų nustatymas ir keitimas

„Gyvenamąsias vietoves nustato ir panaikina, jų teritorijų ribas nustato ir keičia Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdama į savivaldybės tarybos siūlymą, pateiktą įvertinus vietos gyventojų nuomonę.“

24. Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklės, patvirtintos Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 651 (2006 m. sausio 19 d. nutarimo Nr. 54 redakcija su pakeitimais):

„1. Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymas pagal šias Taisykles apima dokumentų ir pasiūlymų, reikalingų administraciniams vienetais steigti ir panaikinti, jų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų riboms nustatyti ir keisti, pavadinimams suteikti ir keisti, gyvenamosioms vietovėms nustatyti ir panaikinti, pateikimą ir nagrinėjimą, konsultavimąsi su vietos gyventojais dėl gyvenamųjų vietovių nustatymo ir panaikinimo, pavadinimų joms suteikimo ir keitimo, jų teritorijų ribų nustatymo ir keitimo.

[...]

20. Gyvenamųjų vietovių teritorijos nedalomos administracinių vienetų teritorijų ribomis. Gyvenamosios vietovės teritoriją sudaro vienas uždaras kontūras.

21. Vientisas žemės sklypas nedalomas dviem ar daugiau gyvenamųjų vietovių. Gyvenamųjų vietovių teritorijų ribos negali kirsti statinių, kurie suformuoti kaip vienas atskiras nekilnojamas daiktas, išskyrus inžinerinius statinius (inžinerinius tinklus, susisiekimo komunikacijas ir panašiai), žemės sklypų ribų, išskyrus žemės sklypus, suformuotus krašto apsaugai, valstybinės reikšmės miškams, hidrografiniams objektams. [...].

22. [...] Žemės sklypas su nekilnojamojo turto objektu priskiriamas vienai iš gyvenamųjų vietovių, kuri ribojasi su šiuo žemės sklypu.

[...]

24. Gyvenamąsias vietoves nustato ir panaikina, jų teritorijų ribas nustato ir keičia, pavadinimus pagal Valstybinės lietuvių kalbos komisijos išvadoje pateiktus pasiūlymus gyvenamosioms vietovėms suteikia ir keičia Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdama į savivaldybės tarybos pasiūlymą, pateiktą įvertinus vietos gyventojų nuomonę (kokia gyventojų nuomonė, sužinoma su jais konsultuojantis šių Taisyklių V skyriuje nustatyta tvarka).

25. Iniciatyvos teisę savivaldybės tarybos reglamento nustatyta tvarka siūlyti nustatyti ar panaikinti gyvenamąsias vietoves, nustatyti ir keisti jų teritorijų ribas, suteikti ir keisti pavadinimus gyvenamosioms vietovėms (toliau vadinama – pasiūlymai) turi tų gyvenamųjų vietovių vietos gyventojai, jose veikiantys juridiniai asmenys ir jose esančio nekilnojamojo turto savininkai. Iniciatyvos teisę šiais klausimais turi ir savivaldybės institucijos.

26. Pasiūlymai turi būti nagrinėjami savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka.

[...]

34. VRM nustato, ar savivaldybės administracijos direktoriaus pateikti dokumentai, nurodyti šių Taisyklių 31 ir 32 punktuose, atitinka teisės aktus, jeigu reikia, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą patikslina, suderina jį su Aplinkos ministerija, Susisiekimo

ministerija, ŽŪM ir RC ir kartu su kitais savivaldybės administracijos direktoriaus pateiktais dokumentais teikia Vyriausybei. [...].“

25. Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatai, patvirtinti Vyriausybės nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 10 d. nutarimo Nr. 715 „Dėl Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatų patvirtinimo“:

„[...] 39. Netikslūs Registro duomenys gali būti taisomi gavus suinteresuoto asmens (duomenų teikėjo, duomenų gavėjo) prašymą ir jį pagrindžiančius dokumentus. Suinteresuotas asmuo Registro tvarkytoją apie pastebėtus Registro duomenų netikslumus informuoja raštu arba elektroninio ryšio priemonėmis, prašymą ir netikslių duomenų faktą pagrindžiančių dokumentų kopijas pasirašęs saugiu elektroniniu parašu. Gautas prašymas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas ir priimtas sprendimas prašymą tenkinti arba jį atmesti kaip nepagrįstą.“

26. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatai, patvirtinti Vyriausybės 20011 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 291 (su pakeitimais):

„[...] 2. VRM savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymu, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais įstatymais ir teisės aktais, Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Ministro Pirmininko potvarkiais, taip pat šiais nuostatais.

[...]

16. VRM taip pat atlieka šias funkcijas:

[...] 16.6. 1 vertina gyventojų iniciatyvinių grupių ir savivaldybių tarybų pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų keitimo, prireikus rengia su tuo susijusius teisės aktų projektus.

[...]

23. Ministras:

[...] 23.2. užtikrina įstatymų [...] ir kitų teisės aktų įgyvendinimą. [...].“

27. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. 1V-558 (su pakeitimais), reikalavimai, galioję VRM organizuoto 2022 m. vasario 11 mėn. pasitarimo metu:

„1. VRM darbo reglamente (toliau – Reglamentas) nustatoma VRM darbo tvarka.

[...]

3. VRM savo veiklą grindžia įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinės pagalbos ir kitais viešojo administravimo įstatyme nustatytais principais.

[...]

25. Per VRM kolegijos, komisijų, darbo grupių posėdžius ir kitus pasitarimus posėdžių (pasitarimų) protokolams parengti (surašyti) posėdžio (pasitarimo) pirmininko sprendimu gali būti daromi garso įrašai. Protokolus įforminantys valstybės tarnautojai ar darbuotojai atsako už šių garso įrašų darymą ir už tai, kad jie ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo atitinkamo posėdžio dienos iš garso įrašymo įrenginių (diktofonų) būtų ištrinti. [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

28. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. [...] Konstitucinis Teismas 2004 m.

liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...] taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d. nutarimas, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada) [...].“

29. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai).

Tyrimo išvados

30. Atsižvelgiant į skunde nurodytas ir tyrimo metu paaiškėjusias aplinkybes, išvadas tikslinga pateikti, išskiriant šiuos klausimus:

30.1. dėl institucijų netinkamų veiksmų, taisant savivaldybių administracinės ribos nustatymo klaidą;

30.2. dėl teisinio reglamentavimo keitimo poreikio.

Dėl institucijų netinkamų veiksmų, taisant savivaldybių administracinės ribos nustatymo klaidą

31. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje nagrinėjamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

31.1. Pareiškėja kreipėsi į Seimo kontrolieres dėl valstybės institucijų ir savivaldybių administracijų tarnautojų netinkamų veiksmų, taisant savivaldybių administracinės ribos nustatymo klaidą.

31.2. ŽŪM 2015 metais paprašius NŽT įvertinti parengto Trakų rajono savivaldybės administracinės ribos keitimo schemos projekto atitiktį teritorijų planavimo dokumentams, buvo nustatyta, kad Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių administracinė riba kerta Nekilnojamojo turto registre registruotus privačios nuosavybės teise priklausančius statinius, kuriems eksploatuoti 2007 metais patvirtintame žemės reformos žemėtvarkos projekte buvo suprojektuotas kitos paskirties žemės sklypas (žr. pažymos 14 punktą). NŽT 2019 metais paprašė žemės reformos žemėtvarkos projekto autoriaus parengti 2007 metais suprojektuoto žemės sklypo ribų patikslinimui reikalingus dokumentus (žr. pažymos 14 punktą). 2021 metais Pareiškėja buvo informuota, kad 2007 metais suprojektuoto žemės sklypo ribos ir plotas pagal žemės reformos žemėtvarkos projekto autoriaus parengtą medžiagą galės būti patikslinti, tik pakeitus Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinę ribą (žr. pažymos 7 punktą).

31.3. Įstatymų leidėjas yra nustatęs, kad gyvenamąsias vietas nustato ir panaikina, jų teritorijų ribas nustato ir keičia Vyriausybė, atsižvelgdama į savivaldybės tarybos siūlymą, pateiktą įvertinus vietos gyventojų nuomonę (žr. pažymos 23 punktą).

Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklėse nustatyta, kad gyvenamųjų vietovių teritorijos nedalomos administracinių vienetų teritorijų ribomis (žr. pažymos 24 punktą); gyvenamosios vietovės teritoriją sudaro vienas uždaras kontūras; vientisas žemės sklypas nedalomas dviem ar daugiau gyvenamųjų vietovių; gyvenamųjų vietovių teritorijų ribos negali kirsti statinių, kurie suformuoti kaip vienas atskiras nekilnojamas daiktas.

31.4. Trakų rajono savivaldybės administracija Pareiškėjos įgaliotą atstovauti asmenį informavo, kad nėra galimybių pakeisti Trakų rajono savivaldybės administracinę ribą, neišsprendus su kitomis savivaldybėmis ginčytinų vietų nustatymo klausimų (žr. pažymos 6 punktą), o šis procesas tęsiamas jau beveik septynerius metus.

31.5. Pareiškėjai nuosavybės teise priklausančys statiniai skundo pateikimo Seimo

kontrolierėms metu buvo Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės teritorijose, savivaldybių administracinė riba dalijo namų valdos eksploatacijai reikalingą žemę į dvi dalis (žr. pažymos 14 punktą), t. y. dalis Pareiškėjai priklausančios namų valdos žemės buvo Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje, todėl Pareiškėja neturėjo galimybės suformuoti ir įteisinti žemės sklypą. Tokiu būdu buvo apribota Pareiškėjos teisė į nuosavybę.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos protokole Nr. 1, iš dalies pakeistame protokolu Nr. 11, nustatyta, kad kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo turi teisę netrukdomas naudotis savo nuosavybe (žr. pažymos 18 punktą).

31.6. NŽT tyrimo metu patvirtino, kad 2007 m. žemės reformos žemėtvarkos projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...), į kuri patektų visi Pareiškėjai priklausantys statiniai, ribos galės būti patikslintos ir valstybinės žemės sklypo pirkimo-pardavimo sutartį galės būti sudaryta, tik pakeitus Trakų rajono savivaldybės teritorijos administracinę ribą (žr. pažymos 14 punktą).

31.7. Seimo kontrolierėms pradėjus tyrimą dėl institucijų tarnautojų galimai netinkamų veiksmų, neišsprendžiant Pareiškėjos skunde nurodytos problemos, VRM kreipėsi į RC (žr. pažymos 9 punktą), kuris Lietuvos Respublikos administracinių vienetų, gyvenamųjų vietovių ir gatvių valstybės registro funkcijas perėmė 1999 metais. Paaiškėjo, kad nėra duomenų, kokių teisės aktu buvo nustatytos Alytaus rajono savivaldybės ir Trakų rajono savivaldybės teritorijų ribos (žr. pažymos 13 punktą).

31.8. VRM, teikdama Seimo kontrolierių tyrimui reikalingą informaciją, pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju teisės aktu, reglamentuojančių savivaldybių administracinės ribos keitimo klausimus, nuostatos netaikytinos (žr. pažymos 16 punktą).

31.9. VRM informavo Seimo kontrolieres organizavusi pasitarimą, kuriame dalyvavo RC, Alytaus rajono savivaldybės ir Trakų rajono savivaldybės atstovai (žr. pažymos 16 punktą). Pasitarimo metu konstatuota, kad nustatant Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių teritorijų ribą, buvo padaryta techninė klaida (žr. pažymos 16 punktą), kuri turi būti ištaisyta vadovaujantis Adresų registro nuostatų 39 punktu (žr. pažymos 25 punktą), nustatančiu, kad netikslūs Registro duomenys gali būti taisomi gavus suinteresuoto asmens (duomenų teikėjo, duomenų gavėjo) prašymą ir jį pagrindžiančius dokumentus. Gautas prašymas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas ir priimtas sprendimas prašymą tenkinti arba jį atmesti kaip nepagrįstą.

31.10. Ištaisius klaidą, Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių teritorijų ribos duomenys buvo patikslinti ir visas Pareiškėjos žemės sklypas buvo priskirtas Trakų rajono savivaldybės teritorijai; duomenys apie tai užfiksuoti 2022 m. vasario 25 d. Lietuvos Respublikos adresų registre (žr. pažymos 16 punktą).

32. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, tenka konstatuoti, kad iki Pareiškėjos skundo pateikimo Seimo kontrolieriams nepagrįstai nebuvo sprendžiamas Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių administracinės ribos patikslinimo klausimas. Tik Seimo kontrolierių tyrimo metu buvo pašalintos kliūtys, trukdžiusios sutvarkyti Pareiškėjos namų valdos žemės sklypo dokumentus (žr. pažymos 16 punktą ir 31.11 papunktį), t. y. gavusi Alytaus rajono savivaldybės administracijos sutikimą Trakų rajono savivaldybės administracija inicijavo Trakų rajono ir Alytaus rajono savivaldybių administracinės ribos patikslinimą, vadovaujantis Adresų registro nuostatų 39 punktu.

Pagal Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalies nuostatas, skundo tyrimas nutraukiamas, jei tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjos skunde nurodyta problema tyrimo metu buvo išspręsta iš esmės, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 22 straipsnio 3 dalimi, šios X skundo dalies tyrimas nutrauktinas.

Dėl teisinio reglamentavimo keitimo poreikio

33. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje nagrinėjamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

33.1. Šio tyrimo metu paaiškėjo, kad Pareiškėjos skunde nurodyta problema dėl bendros Alytaus rajono ir Trakų rajono savivaldybių administracinės ribos pakeitimo iš esmės nebuvo sprendžiama. Tik Seimo kontrolierėms pradėjus tyrimą dėl institucijų tarnautojų galimai netinkamų veiksmų, kreipusis į VRM, buvo suorganizuotas institucijų (VRM, RC, Trakų rajono savivaldybės administracijos ir Alytaus rajono savivaldybės administracijos atstovų) pasitarimas.

33.2. Nors VRM, teikdama Seimo kontrolierėms skundo tyrimui reikalingą informaciją, konstatavo, kad institucijų pasitarimo metu buvo nustatyta techninė klaida, tyrimui nebuvo pateiktas dokumentas, kuriame būtų nurodytas paminėtos klaidos turinys, data, subjektas, kurio veiksmais (neveikimu) buvo padaryta nurodyta techninė klaida.

Tyrimo metu nebuvo gautas ir dokumentas, kuriame būtų buvęs fiksuotas VRM rašte nurodytas institucijų 2022 m. vasario 11 d. pasitarimas, jo metu nagrinėto klausimo svarstymo eiga, institucijų išsakytos pozicijos. Pasiteiravus dėl šio klausimo reglamentavimo VRM veiklą nustatančiuose teisės aktuose, buvo atsakyta, kad tokio pobūdžio pasitarimai nėra protokoluojami, neformalių pasitarimų organizavimo tvarka VRM darbo reglamente nėra nustatyta (žr. pažymos 17 punktą).

33.3. VRM darbo reglamento, galiojusio VRM organizuoto 2022 m. vasario 11 d. institucijų pasitarimo metu, 25 punkte buvo nurodyta tik garso įrašų atlikimo galimybė pasitarimų protokolams parengti (žr. pažymos 27 punktą).

33.4. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vienas pagrindinių principų, kuriais grindžiama viešojo administravimo subjektų veikla, yra įstatymo viršenybės principas, reiškiantis, kad viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi būti pagrįsti įstatymų reikalavimais (žr. pažymos 20 punktą).

Viešojo administravimo subjektams privalomas objektyvumo principas įpareigoja oficialius viešojo administravimo subjekto veiksmus pagrįsti faktiniais duomenimis.

Be to, viešojo administravimo subjektų veikla grindžiama skaidrumo ir kitais Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytais principais (žr. pažymos 20 punktą). Įstatymų leidėjas įpareigoja valstybės tarnautojus laikytis Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų.

33.5. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs atsakingo valdymo principą (žr. pažymos 28 punktą), kuris yra įtvirtintas Konstitucijoje (žr. pažymos 19 punktą), numatant, jog valdžia tarnauja žmonėms.

33.6. Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinti teisėkūros aiškumo ir efektyvumo principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, įpareigojančius teisėkūroje dalyvaujančius subjektus siekti sukurti vientisą, darnią ir veiksmingą teisės sistemą (žr. pažymos 21 punktą).

33.7. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai; žr. pažymos 29 punktą).

34. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju septynerius metus iš esmės neišspręsta Pareiškėjos skunde nurodyta Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės administracinės ribos patikslinimo problema buvo nagrinėta institucijų pasitarimo VRM metu, kurio nei eiga, nei institucijų priimtas sprendimas nebuvo fiksuoti oficialiame dokumente, t. y. VRM Seimo kontrolieriui pateikta informacija nebuvo pagrįsta objektyviais duomenimis, neužtikrinant įstatymo viršenybės, objektyvumo principų įgyvendinimo. Institucijų pasitarimuose nagrinėtų klausimų sprendimo eigos ir priimtų sprendimų nefiksuojant dokumentuose, gali būti sudaromos sąlygos abejoti ir institucijų veiklos skaidrumu, teisėtumu (žr. Pažymos 20 punktą). O tai nesuderinama su atsakingo valdymo principu (žr. pažymos 19 ir 28 punktus). Todėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, ši skundo dalis pripažintina pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIŲ SPRENDIMAI

35. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 22 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Milda Vainiūtė nusprendžia:

X skundo dalies tyrimą dėl institucijų netinkamų veiksmų, taisant savivaldybių administracinės ribos nustatymo klaidą, nutraukti.

36. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Erika Leonaitė nusprendžia: tyrimo dalį dėl teisinio reglamentavimo keitimo poreikio pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIŲ REKOMENDACIJOS

37. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierės rekomenduoja:

37.1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai –

37.1.1. atkreipti dėmesį į tai, kad šioje pažymoje nagrinėjamu atveju nei VRM organizuoto institucijų pasitarimo metu svarstyto klausimo eiga, nei priimtas sprendimas nebuvo užfiksuoti oficialiame dokumente (žr. pažymos 33-34 punktus);

37.1.2. apsvarstyti klausimą dėl galimybės patobulinti VRM veiklą reglamentuojančius teisės aktus, numatant pasitarimų eigos ir priimtų sprendimų užfiksavimą dokumentuose, užtikrinant viešojo administravimo subjektams privalomų įstatymo viršenybės, objektyvumo, skaidrumo ir atsakingo valdymo principų (žr. pažymos 19-20 ir 28 punktus) įgyvendinimą.

37.2. Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos –

37.2.1. informuoti, ar patikslinus Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės administracinę ribą, visą Pareiškėjos žemės sklypą priskyrus Trakų rajono savivaldybės teritorijai, buvo patikslintos 2007 m. žemės reformos žemėtvarkos projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. ...), į kurį patektų visi Pareiškėjai priklausantys statiniai, ribos, ir ar buvo su Pareiškėja sudaryta valstybinės žemės sklypo pirkimo-pardavimo sutartis, įskaitant 1992 metais įmokėtas įmokas; *teigiama atsakymo atveju* pateikti atliktus veiksmus patvirtinančius dokumentus; *neigiama atsakymo atveju* pateikti argumentuotą paaiškinimą.

37.3. Trakų rajono savivaldybės administracijai –

37.3.1. atkreipti dėmesį į tai, kad klaida dėl Trakų rajono savivaldybės ir Alytaus rajono savivaldybės administracinės ribos nagrinėjamu atveju buvo nustatyta, tik Seimo kontrolierėms pradėjus tyrimą dėl Pareiškėjos skunde nurodytų aplinkybių, galimo teisės į nuosavybę bei atsakingo valdymo principo pažeidimo (žr. pažymos 31-32 punktus);

37.3.2. ateityje Trakų rajono savivaldybės administracijoje sprendžiant klausimus, analogiškus nagrinėtam atvejui, užtikrinti Lietuvos Respublikos adresų registro nuostatų 39 punkto reikalavimų įgyvendinimą.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.